

УДК 340.134 (477):061.1ЄС

І. В. Яковюк, кандидат юридичних наук,
доцент, заступник директора з наукової ро-
боти НДІ державного будівництва та місце-
вого самоврядування НАПрН України

Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу: проблеми реалізації

Європейський вибір — це невід’ємна складова національної ідеї і одночасно стратегічний напрям державно-правового розвитку України. Підписання і ратифікація Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейським Співтовариствами (Європейським Союзом) та їх державами-членами (далі — УПС)¹ засвідчило офіційне визнання Україною європейського вибору як стратегічного курсу зовнішньої політики держави.

З моменту підписання УПС в Україні прийнято значний масив нормативно-правових актів, що стосуються адаптації законодавства України до права ЄС. Разом з тим слід зазначити, що нормативно-правові акти у сфері адаптації містять численні суперечливі або застарілі положення (наприклад, не враховано зміни, внесені до системи джерел права ЄС за Лісабонським договором 2007 р., до яких повинно адаптуватися законодавство

¹ Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами : ратифікована Законом України № 237/94-ВР від 10.11.1994 [Текст] // Відом. Верхов. Ради України. — 1994. — № 46. — Ст. 214.

України); значна їх кількість прийнята з порушенням правил законодавчої техніки (одним і тим самим термінам надається неоднакове значення або різні поняття вживаються як синоніми); не розкривається низка засадничих категорій (зокрема, нормативно невизначеними залишаються основоположні поняття «інтеграція» та «європейська інтеграція»); не здійснено офіційного перекладу установчих договорів ЄС українською мовою; не вироблено єдиного державного стандарту, до якого повинно бути приведене українське законодавство, щоб відповідати нормам права ЄС, тощо. Без цього очевидно неможливе належне здійснення заходів, спрямованих на реалізацію вказаного пріоритетного зовнішньополітичного курсу України.

Отже, на шляху адаптації законодавства України до законодавства ЄС існує чимало проблем, без вирішення яких неможливо сподіватися на членство в Євросоюзі. За даними ряду експертів, для входження у правове поле Європи Україні потрібно прийняти нові або внести відповідні зміни до законів та інших нормативно-правових актів, кількість яких становить майже 4 тисячі¹. Фактично йдеться про створення цілком нового законодавства, причому в багатьох випадках заснованого на міжнародних принципах і стандартах, які раніше у практиці нашої держави не використовувалися². У цьому зв'язку доцільно зупинитися на проблемних аспектах адаптації законодавства України в контексті європейської інтеграції.

Для успішного проведення адаптації законодавства України до законодавства ЄС важливе значення має впорядкування юридичної термінології. Вироблення сталої системи юридичних понять і термінів є необхідною умовою, одним із пріоритетних напрямів правового реформування. Тільки така система здатна забезпечити зближення законодавства, його однакове тлумачення, а також правильне застосування правових норм. У цьому

¹ Сюр, Н. В. Правова інтеграція України до Європейського Союзу: теоретико-правове дослідження [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Н. В. Сюр ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2006. – С. 129.

² Проблемы гармонизации законодательства Украины и стран Европы [Текст] / под общ. ред. Е. Б. Кубко, В. В. Цветкова. – К. : Юринком Интер, 2003. – С. 35.

контексті варто звернути увагу на два принципові моменти, які знайшли неоднозначне закріплення в нормативно-правових актах України: 1) що саме підлягає адаптуванню та 2) до яких саме норм права ЄС здійснюється адаптація.

При відповіді на перше питання звернімо увагу на те, що в ч. 1 ст. 51 УПС, п. 1 розд. I Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу йдеться про «зближення законодавства України»; у частинах 1 і 2 розд. I Закону «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» передбачається «поетапне прийняття та впровадження нормативно-правових актів України»; у частинах 1 і 2 розд. I Закону «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» вказується на «процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність ...»¹. При цьому у додатках до цього Закону використано досить широкий підхід щодо змісту поняття «законодавство, що підлягає адаптації», оскільки ним охоплюються не лише закони та інші нормативні акти, що приймаються Верховною Радою України та іншими вищими органами державної влади — Президентом

---

¹ Зазначимо, що поняття «законодавство» не отримало свого нормативного закріплення в Україні. Вирішити проблему неоднакового застосування терміна «законодавство» зробив спробу Конституційний Суд України. Так, відповідно до Рішення Конституційного Суду України № 12-рп/98 від 9 липня 1998 р. терміном «законодавство» охоплюються закони України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також постанови Верховної Ради України, укази Президента України, декрети і постанови Кабінету Міністрів України, прийняті в межах їх повноважень та відповідно до Конституції України і законів України (п. 1 резолютивної частини). Тобто Конституційний Суд України став на позицію розширеного тлумачення поняття «законодавство». Однак звернімо увагу, що у такому значенні це поняття вживається у контексті ч. 3 ст. 21 Кодексу законів про працю України щодо визначення сфери застосування контракту як особливої форми трудового договору. Таким чином, Конституційний Суд України не дав загального тлумачення поняття «законодавство» (див.: Конституція України: науково-практичний коментар [Текст] / В. Б. Авер'янов, О. В. Батанов, Ю. В. Баулін та ін.; ред. кол. В. Я. Тацій, Ю. П. Битяк, Ю. М. Грошевой та ін. — Х. : Право; К. : Концерн «Видавн. дім «Ін Юре»», 2003. — С. 54.

України, Кабінетом Міністрів України, але також нормативно-правові акти міністерств та інших центральних органів виконавчої влади. Крім того, до переліку законодавства України Законом включені також нормативні акти деяких правоохоронних органів (наприклад, Наказ Генеральної прокуратури України «Про координацію діяльності правоохоронних органів по боротьбі зі злочинністю» від 21.02.2000 р.). Таким чином, поняттям «законодавство України, що підлягає адаптації» охоплюється широкий масив нормативно-правових актів України.

Важливе значення має також відповідь на питання, до яких саме норм права ЄС повинна здійснюватися адаптація. Так, ч. 1 ст. 51 УПС таким знаменником визначено «законодавство Співтовариства (Європейського Союзу)»; п. 1 розд. I Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу — «законодавство ЄС», «європейська система права», «європейські стандарти», «норми права ЄС»; Програмою інтеграції України до Європейського Союзу — «законодавство ЄС», «законодавство та норми ЄС», «норми та стандарти ЄС», «вимоги ЄС», «нормативне поле ЄС», «норми держав ЄС»; частинами 1 і 2 розд. I Закону «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» — «*acquis communautaire*».

Саме останній нормативно-правовий акт найбільш точно розкриває той масив права ЄС, до якого повинно адаптуватися законодавство України. Це пояснюється тим, що в рамках Євросоюзу не існує законодавства у звичайному формально-юридичному значенні цього терміна, тобто як системи нормативно-правових актів, що приймаються уповноваженими органами державної влади та передбачають відповідну процедуру їх прийняття та застосування. Поняття «законодавство» в ЄС є автономним та суттєво відрізняється від українського еквівалента. Зокрема, залежно від суб'єктів (інституцій), що ухвалюють акт, юридичної сили акта, процедури прийняття правові акти Союзу поділяються на дві категорії: законодавчі та незаконодавчі акти. Так, акт є законодавчим, якщо: а) за юридичною формою ухвалений як регламент, директива або рішення, що має юридично обов'язкову силу; б) прийнятий Європейським

Парламентом або Радою; в) прийнятий з дотриманням законодавчої процедури (звичайної або спеціальної) (ст. 289 Договору про функціонування ЄС)¹. Таким чином, використання поняття «законодавство ЄС» як знаменник, відповідно до якого повинно узгоджуватися законодавство України, призводить до звуження² сфери адаптації законодавства України, оскільки поза увагою залишаються установчі договори ЄС як першооснова правових норм Союзу, загальні принципи права ЄС, нормативні акти, що не охоплюються поняттям «законодавство ЄС», прецедентні рішення Суду ЄС тощо.

Більш юридично коректним є вживання терміна «*acquis communautaire*», що має місце в Законі України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». Вказане поняття не має відповідника в українській мові, що суттєво ускладнює процес адаптації національного законодавства. Слід погодитися з Т. Качка та Ю. Мовчаном, що «в основі процесу адаптації, який є, по суті, тектонічним зрушенням національного права, лежить основна проблема — правильне розуміння самого змісту *acquis communautaire*. Йдеться не стільки про академічне тлумачення *acquis*, скільки про розуміння змісту джерел *acquis*, тобто нормативних актів ЄС. Це первинне розуміння закладає підвалини адаптації, адже від його адекватності залежить результат — відповідне реформування національного права у правову систему, яка відповідає європейським стандартам»³.

Поняття *acquis communautaire* (з фр. «спільний доробок», «надбання» Співтовариств, сьогодні також і *acquis* ЄС) має широке використання в праві ЄС, однак не отримало легального ви-

¹ Европейский Союз: основополагающие акты в редакции Лиссабонского договора с комментариями [Текст]. — М. : ИНФРА-М, 2008. — С. 149–150.

² Слід звернути увагу на те, що Договір про функціонування ЄС включає до поняття «законодавство» акти, які вітчизняна доктрина не вважає «законодавством». Йдеться про індивідуально-правові акти — «рішення», що ухвалюються інституціями ЄС на підставі ст. 289.

³ Качка, Т. Нова практика перекладу актів *acquis communautaire* [Електронний ресурс] / Т. Качка, Ю. Мовчан // Офіц. сайт Центру європ. та порівняльного права. — Режим доступу: http://www.clc.org.ua/ukr_publikazzi/article_poselsky_02.htm

значення в його установчих договорах. Уперше термін було використано у зв'язку з приєднанням до Співтовариств Данії, Ірландії та Сполученого Королівства¹. Проте в установчі договори термін був запроваджений лише Маастрихтським договором 1992 р., однак поза контекстом приєднання. Тлумачення його змісту було дано ще 29.05.1979 р. Комісією з приводу вступу Греції до Європейських співтовариств. Так, було зазначено, що цей термін вживається в контексті приєднання, коли йдеться про умови, яким повинна відповідати країна-кандидат. Як роз'яснив Суд ЄС, для держав-кандидатів «увесь *acquis communautaire* повинен бути прийнятий як обов'язковий». Згодом Суд розтлумачив, що *acquis communautaire* — сукупність правових норм та норм рекомендаційного характеру, політичних декларацій, законодавчих ініціатив, що здійснюють регулюючий вплив у правопорядку ЄС². Отже, слід воикремити головне у визначенні *acquis* — охоплення ним не лише правових норм, але й актів, що не мають юридично обов'язкової сили, утворюючи так зване «м'яке» право (англ. *soft law*).

Значення концепції *acquis communautaire* полягає в тому, що вона гарантує гомогенність, цілісність та стабільність правової системи Євросоюзу, оскільки базується на ідеї неможливості зміни його складових частин у процесі співробітництва. Тому у своїх відносинах з третіми країнами ЄС намагається максимально захистити «спільнотивий доробок». У зв'язку із зазначеним варто погодитися з В. І. Муравйовим, що концепція «спільного доробку», будучи важливим чинником європейської інтеграції, має як внутрішній, так і зовнішній аспекти³. Їй на-

¹ Див.: Консультативний висновок Комісії для Ради міністрів стосовно вимог про приєднання з боку Сполученого Королівства, Данії, Ірландії та Норвегії від 1 жовтня 1969 р. (Opinion concerning the Applications for Membership from the United Kingdom, Ireland, Denmark and Norway submitted under Articles 237 of the EEC Treaty, 205 of the Euratom Treaty, and 98 of the ECSC Treaty [1 October 1969] // Bulletin of the European Communities. — 1969. — Supplement No. 9/10. — 99 р.).

² Див.: Рішення у справі C-259/95 «Європейський Парламент проти Ради» від 02.10.1997 (ECR, 1997, р. I-5313, para. 17).

³ Муравйов, В. І. Правові засади регулювання економічних відносин Європейського Союзу з третіми країнами [Текст] : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.11 / Віктор Іванович Муравйов. — К., 2003. — С. 4.

лежить роль не лише правового стрижня європейської економічної інтеграції, але й створення правової основи, на якій регулюються відносини ЄС з іншими суб'єктами міжнародного права, насамперед з так званими третіми країнами, до яких належить й Україна. Хоча політичний компонент поступово стає також важливою складовою відносин ЄС з третіми країнами, їх основу продовжують становити відносини в економічній сфері.

Як свідчить історичний досвід розвитку ЄС, обсяг *acquis communautaire* постійно збільшується та поширюється на нові сфери у зв'язку з розширенням та еволюцією компетенції ЄС, що може бути поясненням відсутності чітко визначених меж *acquis communautaire*. Тому нові кандидати стикаються з більш складними в політичному, економічному та правовому сенсі умовами вступу. Вказана обставина, безперечно, суттєво ускладнює процес адаптації законодавства¹.

Як зазначає В. І. Муравйов, багато невизначеностей існує і стосовно встановлення точного змісту актів Євросоюзу, до яких потрібно узгодити українське законодавство². Справа в тому, що ці акти офіційно може тлумачити тільки Суд ЄС. Завдяки такому тлумаченню зміст актів може частково змінюватися. Країна, що адаптує своє законодавство, не може належним чином слідкувати за такими змінами і вчасно їх враховувати шляхом внесення змін до свого законодавства. Відповідні ж структури Союзу не зобов'язані інформувати Україну про зміни у своєму праві. Все це може призводити до невідповідності національних норм права ЄС та зниження ефективності реалізації положень права ЄС у внутрішньому правопорядку України.

Водночас під час приведення законодавства України у відповідність із правом ЄС обов'язково потрібно враховувати, що акти інститутів ЄС діють у відповідному правовому середовищі

---

¹ Так, у Законі України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» перелік джерел *acquis communautaire*, до яких повинно адаптуватися законодавство України, суттєво застарів з огляду на зміни, що були внесені Лісабонським договором 01.12.2009 р.

² Право Європейського Союзу [Текст] : підручник / за ред. В. І. Муравйова. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – С. 500.

Союзу. Адаптація практично приводить до перенесення певної частини актів наддержавного об'єднання до правової системи іншої країни, яка функціонує за своїми унікальними законодавчими нормами. Отже, вітчизняний законодавець не завжди може об'єктивно врахувати всі юридичні тонкощі відповідного компонента *acquis communautaire*, включаючи чітке розуміння юридичної термінології, що використовується в ньому, причини його прийняття та особливості реалізації. Як наслідок, можливою є ситуація, за якої може відбуватися перекидання змісту національних норм, що підлягають адаптації.

Крім того, завдання з адаптації законодавства України суттєво ускладнює наявність достатньо розпливчастої норми ч. 2 ст. 51 УПС про «приблизну адекватність законів», яка повинна бути досягнута у процесі приведення законодавства України у відповідність до *acquis communautaire*. Тобто незрозумілим залишається питання про ступінь ідентичності законодавства держави, що претендує на членство в ЄС, *acquis ЄС*, що є достатньою для приєднання. При цьому досить поширеним в юридичній доктрині є підхід, за якого обов'язковою умовою вступу вважається лише повна відповідність національного законодавства нормам права ЄС¹. Досягти такої стовідсоткової ідентичності на практиці неможливо, адже адаптація законодавства не є механічним копіюванням, а здійснюється з урахуванням умов розвитку держави та її національної специфіки.

Висуваючи критерій спроможності прийняти *acquis communautaire*, ЄС керується тим, що відповідна держава має забезпечити, щоб її чинне та майбутнє законодавство максимально можливо відповідало праву ЄС². На практиці не було жодного випадку, щоб на час вступу, а тим більше подання заявки на вступ, держава-кандидат повністю відповідала вказаному критерію членства. Абсолютно обов'язковими є лише

¹ Євглевська, О. Л. Адаптація законодавства як умова майбутнього членства України в Європейському Союзі [Текст] / О. Л. Євглевська // Держ. будівництво та місц. самоврядування : зб. наук. пр. ; редкол. : Ю. П. Битяк та ін. — Х. : Право, 2009. — Вип. 17. — С. 129.

² Кравчук, І. В. Гармонізація національних правових систем з правом ЄС [Текст] / І. В. Кравчук, М. В. Парапан. — К. : Вид. Дім «Слово», 2005. — С. 106.

вимоги політичного критерію (забезпечення стабільності інституцій, що гарантують демократію, верховенство права, права людини та повагу і захист меншин), щодо яких Союз є досить категоричним. Інколи, як виняток, новій державі-члену надається додатковий час, протягом якого вона звільняється від обов'язку виконувати окремі вимоги *acquis communautaire*. Проте, як вказав Суд ЄС, мета таких винятків може полягати лише в полегшенні адаптації нової держави-члена до вимог чинного права ЄС¹.

Ще на Гельсінкському саміті глав держав-членів ЄС 1999 р. щодо стратегії подальшого розширення Союз висловився за доцільність застосування принципу «регати», що передбачав перекладення відповідальності на самих кандидатів за успіхи в реформах, які і визначали швидкість їх просування до ЄС². Однак досвід країн Центрально-Східної Європи переконливо довів, що пасивна реакція з боку ЄС на відмінності в законодавстві є не перевагою, а перешкодою для подальшого приєднання.

Досить позитивним у цьому сенсі є закріплення у Законі України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»³ норми про необхідність проведення обов'язкової експертизи «кожного законопроекту, внесеного до Верховної Ради», що за предметом правового регулювання належать до сфер, правовідносини в яких регулюються правом ЄС, на відповідність *acquis communautaire* (розділ IX). Крім того, відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України⁴, проект постанови Кабінету Міністрів, а також проект розпорядження Кабінету Міністрів про

¹ Рішення від 28.04.1988 р. у справах 31 і 35/86 «LAISA et CPC Espagne v. Ради» // ECR.— 1988.— P. 2285.

² Копійка, В. В. Європейський Союз: Досвід розширення і Україна [Текст] / В. В. Копійка. — К. : Юрид. думка, 2005. — С. 329.

³ Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [Текст] : Закон України від 18.03.2004 р. // Відом. Верхов. Ради. — 2004. — № 29. — Ст. 367.

⁴ Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України [Текст] : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950 // Офіц. вісн. України. — 2007. — № 54 (03.08.2007). — Ст. 2180.

схвалення концепції реалізації державної політики у відповідній сфері, концепції державної цільової програми та концепції закону, що за предметом правового регулювання належить до сфери, правовідносини в якій регулюються правом Європейського Союзу, підлягає опрацюванню з урахуванням *acquis communautaire* (ч. 1 § 35).

На підтвердження виконання цієї вимоги відповідний головний розробник готує довідку, а Міністерство юстиції України здійснює експертизу відповідності проекту акта *acquis communautaire*. Вказаний механізм діє від жовтня 2004 р., коли певні зміни було внесено до Тимчасового регламенту Кабінету Міністрів України. У рамках цієї процедури, наприклад, у 2009 р. Міністерством юстиції України було надано 871 експертний висновок щодо відповідності *acquis communautaire* проектів нормативно-правових актів, серед яких 42 висновки, згідно з якими проекти законів та інших нормативно-правових актів відповідають *acquis communautaire*; 730 висновків, згідно з якими проекти законів та інших нормативно-правових актів не суперечать *acquis communautaire*; 99 висновків, згідно з якими проекти законів та інших нормативно-правових актів не відповідають *acquis communautaire*¹.

Попри досить прогресивний характер норм Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» наша країна обережно ставиться до механізму приведення власного законодавства у відповідність до норм права ЄС. Зокрема, передбачається, що нормативно-правові акти, які суперечать *acquis communautaire*, можуть прийматися лише за наявності достатнього обґрунтування необхідності прийняття такого акта і на чітко визначений у самому акті строк (абз. 3 ч. 3 розділу IX). Зрозуміло, що зловживання цим положенням Закону може створити значні перешкоди у процесі інтеграції України до ЄС.

---

¹ Доповідь про стан виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу у 2009 році [Електронний ресурс] // Уряд. портал. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3Fart_id=223287414&cat_id=223281453

Аналізуючи положення національного законодавства України щодо питань адаптації, можна звернути увагу на тенденцію до визначення адаптації через призму виключно законотворчих методів та способів. Так, за Законом України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» адаптація законодавства визначена як «процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність до *acquis communautaire*» (розділ II). «Державна політика України щодо адаптації законодавства ... спрямовується на забезпечення єдиних підходів до нормпроекткування, обов'язкового врахування вимог законодавства Європейського Союзу під час нормпроекткування...» (розділ III). Таким чином, процес приведення законодавства України у відповідність до *acquis communautaire* обмежується лише законодавчою адаптацією. Водночас, аналізуючи досвід адаптації національного законодавства європейських держав, які вже набули статусу повноправних членів, можна зробити висновок про те, що наслідком активного використання різних механізмів законодавчої адаптації є інтенсифікація правотлумачної діяльності національних судів щодо інтерпретації національного законодавства у дусі правових стандартів ЄС. Таким чином, одним з базових механізмів приведення національного законодавства у відповідність до права ЄС виступає тлумачення норм національного законодавства у дусі норм права ЄС не лише під час правотворчості, але й на стадії правозастосування.

Крім того, адаптуючи законодавство України, необхідно забезпечити не лише його відповідність *acquis communautaire*, але й механізм його виконання, оскільки часто навіть найдосконаліший нормативний акт на практиці досить важко реалізувати. Тому доцільно виділяти два аспекти адаптації законодавства: формальний, що передбачає приведення національного законодавства у відповідність до *acquis communautaire*, та практичний, що полягає у створенні умов, необхідних для застосування адаптованого законодавства.

У зв'язку з цим слід погодитися із Н. В. Сюр, що адаптація законодавства до *acquis* ЄС — це послідовний процес наближен-

ня правової системи держави, включаючи законодавство, правотворчість, юридичну техніку, практику, правозастосування, до правової системи ЄС відповідно до критеріїв, що висувуються Союзом до держав, які мають намір до нього приєднатися¹. Тому до процесу адаптації законодавства необхідно підходити більш широко, оскільки вона включає видову різноманітність процесів зміни системи права, ключовим компонентом яких є активний і планомірний вплив на національну систему права (або її сегментів) з метою забезпечення належної міри функціональної та (або) структурної подібності національного правопорядку та модельного аналога і таким чином надання керованості процесу розвитку суспільства у прогнозованому напрямі². Цей вплив здійснюється через державно-правовий механізм, побудований на демократичних засадах, що постійно повинен вдосконалюватися з розвитком процесу.

Підсумовуючи, варто зазначити, що сама лише адаптація законодавства не буде ефективною, якщо нехтувати іншими складовими інтеграційного процесу. Так, вона повинна відбуватися паралельно із створенням відповідного політичного клімату у суспільстві та інших важливих умов, за яких європейський вибір України мав би підтримку з боку основних політичних сил та учасників ринкових відносин. Крім того, однією з необхідних передумов успішної адаптації законодавства України є наповнення реальним змістом принципу верховенства права та надання надійних гарантій захисту прав людини.

И. В. Яковюк

**АДАПТАЦИЯ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ
К ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВУ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА:
ПРОБЛЕМЫ РЕАЛИЗАЦИИ**

¹ Сюр, Н. В. Правова інтеграція України до Європейського Союзу: теоретико-правове дослідження [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Н. В. Сюр. – К., 2006. – С. 131.

² Семенова, Н. Апроксимація права в контексті угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейським Союзом: теоретичне осмислення [Текст] / Н. Семенова // Акт. пробл. політики. – 2002. – Вип. 15. – С. 377.

Рассматриваются проблемы правовой интеграции Украины в Европейский Союз. Анализируется содержание процесса адаптации законодательства Украины к законодательству ЕС.

***Ключевые слова:** Европейский Союз, европейская интеграция, адаптация законодательства.*

I. V. Yakoviuk

**ADAPTATION OF UKRAINIAN LEGISLATION TO LEGISLATION
OF EUROPEAN UNION: PROBLEMS OF REALIZATION**

The article deals with the problems of legal integration of Ukraine to the European Union. The content of adaptation of Ukrainian legislation to the legislation of EU is analyzed herein.

***Keywords:** European Union, European integration, adaptation of legislation.*